

פועלי כל הארצות התאחדו!

זה הדריש

زوهدريش ZO HADEREKH

גיליון 30, 29 ביולי 2020

מחאה ותודעה

המערכה להפלת נתניהו וממשלתו הימנית עשויה להיות ארוכה; הכרחי להציב חלופה סוציאליסטית

קפיטליסטי (ר' רשימה בעמ' 6 ו-7). את הזעקה "הון-שלטון-עולם תחתון" חיוני להשלים בהצגת חלופה ערכית ופוליטית סוציאליסטית, שבבסיסה - חברה שוויונית וצודקת ללא כיבוש, ללא גזענות וללא אפליה הדואגת לעבודה למובטלים ולבריאות לכל.

השבועות חולפים והמחאה נגד נתניהו וממשלתו הימנית הולכת וגוברת. המשבר הכלכלי, החברתי והבריאותי בעקבות מגפת הקורונה התגלגל למשבר פוליטי של ממש, ותגובותיו התזזיתיות של ראש הממשלה הן עדות ברורה לכך. היצמדות הממשלה בכל כוחה לתורה הקפיטליסטית הניאו-ליברלית המניבה מדיניות שאינה נותנת מענה למיליוני אזרחים, ובייחוד לעובדים ולמובטלים, מחריפה את המשברים. ככל שהממשלה תתמיד בדרך זו, ואפילו תנסה ליישם הצעות פוגעניות כגון כרסום שכר המינימום או קיצוץ בזכויות הפנסיה של העובדים, היא תעמיק את הבור שהיא חופרת לעצמה.

הניסיונות לעצור את המחאות ההמוניות הצרות על בלפור מדי כמה ימים באמצעות העמקת הדיכוי ("מה שלא הולך בכוח - הולך ביותר כוח"), ואפילו באמצעות הסתה לפגיעה פיזית במוחים - כפי שהתרחש בסוף השבוע שעבר בירושלים, ברמת גן ובעוטף עזה - רק מגבירים את הנחישות של המפגינים (ר' רשימה בעמ' 3).

זה אכן משבר פוליטי עמוק, אבל יש לו רק פתרון אחד: התפטרות נתניהו וממשלתו. אך אין לשגות באשליות; נתניהו לא יתנדב לנטוש את כס השלטון כדי להקדיש את ימיו ולילותיו למשפט המתנהל נגדו בגלל מעשיו המושחתים. ייתכן שתהיה זו מערכה ארוכה, ולשם כך יש לגייס אליה קהלים נוספים ורבים ככל האפשר. המחאה אמנם מתנהלת כבר בפריסה ארצית (מאות המשמרות הנערכות בגשרים ובצמתים מדי מוצ"ש); אולם הכרחי להרחיב את מעגליה לאוכלוסייה הערבית, לאיגודי העובדים ולתושבי הפריפריה.

הניסיון לימד, כי אין מחאה יעילה ללא ארגון וללא תודעה. מן ההכרח להקים ועדת תיאום של כל הפעילים, התנועות וההתארגנויות הלוקחים חלק במערכה. כמו כן, חייבת המחאה לאמץ גישה לפיה המאבק לא יעצר ברגע שנתניהו יתפטר. נתניהו לא צמח בחלל ריק - הוא תוצר של עשרות שנים של אפליה ושל גזענות, של כיבוש ושל ניצול

ראש עיריית נצרת עלי בולסונרו

"אני לא מאמין בקורונה. מה שקורה זה שכל המדינות הגדולות בעולם רוצות להוריד בין 30 ל-40 אחוז מהאוכלוסייה. תגידו שאני משוגע. עד עכשיו בישראל כל הזמן אומרים 300 מתים, אבל המספר לא זז. איפה הם? אזלי בנצרת אין תקלה אחת. אני בן 69, הולך כל ערב לחמש חתונות, מחבק 70 או 80 אנשים. אז תגידו איפה הקורונה?".
(ראש העיר נצרת עלי סלאם, המקום הכי חם בגיהנום, 10.7)

צבא ההגנה לארץ ישראל

"באחת היחידות הפחות זוהרות של צה"ל, מרכז האספקה, חילקו בשבוע שעבר לחיילים תג יחידה חדש, בעקבות שינוי ארגוני שאיחד תחתיו כמה אזורי משנה. על התג מתנוססת, באופן חריג, מפת ארץ ישראל השלמה, כולל הגדה ורצועת עזה. זו הפעם הראשונה שמפה כזו מופיעה על תג צבאי".
(עמוס הראל, "הארץ", 10.7)

ואיפה איוב קרא כשצריכים אותו?

"חזרתי. לא יכול לשתוק יותר".
(ח"כ לשעבר אורן חזן בטוויטר, 16.7)

גלנט זקוק דחוף לתגבור באזרחות ובמתמטיקה

"507 אלף תלמידים ערבים, 442 אלף תלמידים חרדים, ו-0 נציגים ערבים וחרדים במועצה המייעצת לשר החינוך יואב גלנט בנושאי פדגוגיה. האם כל כך קשה למצוא מומחים שייצגו 43% מהתלמידים במדינה? ייחודם התרבותי והלשוני של התלמידים הערבים מחייב הקמת מועצה פדגוגית ערבית וכן גיוון של המועצה המייעצת הקיימת".
(ח"כ יוסף ג'בארין בטוויטר, 11.7)

הלוואי על כל הנכים שכרו של ה"נכה הכלכלי"

"אם נוטלים את שכר היסוד הרשמי של ראש כל מדינה, ומתרגמים אותו לדולרים לפי השער היציג, אזי נשיא ברזיל, ראש ממשלת איטליה, והנשיא וראש הממשלה של סין, משתכרים יחד 17,200 דולר בחודש. נתניהו לבדו, כמעט אותו דבר - 15,400 דולר בחודש".
(ג'לובס", 7.7)

ביבי לא סתם שופך כסף

"כל ההטבות גיעו בסופו של דבר למעסיקים".
(שר המשפטים אמיר אוחנה, רשת ב', 16.7)

סובל מפיצול אישיות: החבר עמיר והשר פרץ

"שר הכלכלה, ח"כ עמיר פרץ, התייחס הבוקר בכאן ב' להפגנות 'הדגלים השחורים' נגד השחיתות השלטונית, ואמר כי 'אין ספק שזה נושא שראוי למחאה, ועסקנו בזה בעבר'".
(מהדורת החדשות של רשת ב', 12.7)

שוב מחל מודיעיני

"שר הביטחון לשעבר, ח"כ משה יעלון (יש עתיד - תל"מ) צולם כשהוא נואם בהפגנה, ומדבר על קשיי ציבור העובדים והעובדות הסוציאליים בישראל, כאשר לצידו כמה מתרגמים לשפת הסימנים - דבר שיתכן והיה צריך להדליק אצלו נורת אזהרה, וזאת מכיוון שמדובר היה בהפגנה של ציבור החירשים בישראל, בעוד הפגנת העובדים הסוציאליים נערכת במקום אחר".
(ישראל היום", 14.7)

את מירי רגב לא מבלבלים בעובדות

"שימו לב מה עשתה מירי רגב הפעם. היא פרסמה תמונה מהפגנת מאבק הגז מ-2013, כאילו זו ההפגנה הנוכחית בכלפור. התחבר לה כנראה טוב השלט 'מרד' לתיאור ההפגנה כאלימה. איך זיהיתי? הייתי ממארגני ההפגנה הזו. מירי רגב משקרת כדי להסית. בושח וחרפה".
(הפעיל החברתי יוסי דורפמן בטוויטר, 16.7)

דברים בשם אומרם

בנצרת יש משתפי פעולה

"עלי סלאם מקבל את כולם יפה, הוא לא פוליטיקאי. גילה גמליאל הגיעה לביקור בנצרת, מירי רגב הגיעה... אנחנו משתפים פעולה".
(דובר עיריית נצרת סאלם שרארה, המקום הכי חם בגיהנום, 10.7)

מכתבים

למערכת

לאסור מכירת נשק לבוליביה

מאז הבחירות באוקטובר 2019 והדחת הנשיא אוו מוראלס בהפיכה צבאית בעקבותיהן מצויה בוליביה במשבר פוליטי חמור, על סף חזרה למשטר צבאי. מי שתפסה את השלטון היא ג'אנין אנייז, סנאטורית משולי הפוליטיקה הבוליביאנית (המפלגה שלה קיבלה 4% מהקולות בבחירות האחרונות), המשתייכת לימין הקיצוני הגזעני והשונאת שנאה יוקדת את הרוב הילידי.

נוסף על הגבלת זכויות האדם והאזרח במדינה, אחד הצעדים הראשונים שנקטה אנייז היה חידוש היחסים הדיפלומטיים עם ישראל. שר הפנים החדש פנה לישראל בבקשה שתסייע בהכשרת כוחות ביטחון "כדי להתמודד עם השמאלנים". בתחילת חודש פברואר האחרון הגיעה משלחת של משרד החוץ הישראלי לבוליביה ונפגשה גם עם שר הפנים.

שר החוץ לשעבר ישראל כ"ץ וממשלת ישראל בירכו על "הסתלקותו של הנשיא העוין לישראל מוראלס, והחלפתו בממשל ידידותי לישראל". הברכה וחידוש היחסים מעוררים חשש שישראל שוב סבורה כי האינטרס שלה הוא חיזוק "ממשל ידידותי" גם במחיר של סיוע לדיכוי ולהפרות זכויות אדם, ולמרות הסיכון של הדרדרות למשטר צבאי מלא בבוליביה. כבר כיום עושים כוחות הביטחון השונים של בוליביה שימוש ברובי גליל ועוזי, אך חיוני למנוע ייצוא ביטחוני ישראלי נוסף למדינה. יצוין שלאחרונה החליטה אנייז לדחות בפעם השנייה את מועד הבחירות, שהיו אמורות להתקיים כבר בתחילת מאי.

הדרישה נשלחה יחד עם פעילות ופעילי זכויות האדם עדית ברסלאור, ורדה חלד, נוני טל, נטלי גינזבורג, דפנה בנאי, ד"ר צביה שפירא, נורית פופר, רעיה רותם, גיא בוטביה, תמר כהן, ורד ביתן, אמיר ביתן, סיגל קוק אביבי, גיא הירשפלד, מיאקו גליקו, ד"ר אליוט כהן ופרופ' ורוניקה כהן.

עו"ד איתי מק, ירושלים

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

לשותפות יהודית-ערבית במחאה

ליברלית ומהחוקים הגזעניים של ממשלה זו. העתיד שלנו הוא שמונח על הכף! מוכרחים להמשיך במאבק, ולדאוג שהקיץ הזה יהיה קיץ יהודי-ערבי.

ינאל ג'בארין

כמה מחשבות על ההפגנות בבלפור

בשבועות האחרונים מתרחבות ההפגנות מול בית ראש הממשלה בירושלים ("הפגנות בלפור"). אלפים מתאספים מדי ערב מחוץ למעון הרשמי כדי למחות בשלל נושאים: על המצב הכלכלי, על כתבי האישום נגד ראש הממשלה ועל הכישלון בטיפול במשבר הקורונה על כל צדדיו. אין ספק כי מדובר בהבעת אי-אמון דרמטית בממשלה ובעומד בראשה. יחד עם זאת, מן הראוי לתהות על זהות המפגינים ועל נטיותיהם הפוליטיות, עניין שגם התקשורת המרכזית מתקשה לפצח.

ביום חמישי האחרון הצטרפתי לנחיל המפגינים שזרם לכיכר פריז. הזהות הייתה מגוונת: "קריים מיניסטר", "התנועה לאיכות השלטון", "מנותקים נמאסתם", והתארגנויות חדשות כמו "בעלבתיים" שהוסיפו נופך אמנותי להפגנות, עצמאים ורבים אחרים.

בבליל הצעקות – "שוחד, מרמה, הפרת אמונים"; "צדק לאיבד"; "די לאלימות משטרתית"; – חיפשתי קוהרנטיות ומסר אחיד, אך התקשיתי למצוא. העידן בו אנו חיים הוגדר לא אחת כעידן "פוסט אידיאולוגי", עליו נאמר שהוא העידן שלאחר מות המפלגות והאידיאולוגיות הגדולות שדרשו את שינוי החברה, כמו הסוציאליזם על זרמיו השונים. עידן זה מתאפיין בהגמוניה ניאו-ליברלית בלתי מעוררת שאינה נאלצת להתמודד עם התנגדות מאורגנת. אולם המוני הצעירים הלא-מאורגנים המתדפקים על דלתות בלפור מפחידיים את השלטון. הצעירים לא יוותרו עד שביבי ילך הביתה (או לכלא), וזה המסר הבולט היוצא מההפגנות האחרונות.

חוסר הארגון של ההפגנות הוא אחת הסיבות לכך שכלי התקשורת הגדולים, הקשורים בעבותות להון ולשלטון, אינם מתקשים לתאר אותן כאספסוף וכ"אנרכיה", במקום כמחאה עממית להחלפת השלטון.

מוקדם לדעת מה תהיה ההשפעה של המחאות, שבינתיים הולכות ומתרחבות מיום ליום. הפגנות עממיות הן כלי חשוב לבניית תודעה משותפת. במהלך המחאה, מתגבשת תודעה רעיונית, וסביר להניח שהמסרים שייצאו בסופו של דבר מתוך ההפגנות יהיו חדים יותר מאלה של קיץ 2011. הרי המצב מאז רק החמיר – השלטון אותו שלטון, אבל נטול מסיכות ואלים יותר.

האם ישכילו הצעירים להתארגן ולפעול יחד להחלפת השלטון ולשינוי השיטה? עוד מוקדם לקבוע. אך בינתיים נראה שהם פועלים באופן יצירי ולא מאורגן.

זוהר אלון

בישראל, הארץ רווית המחאות, אפשר להגיד שגל המחאה החברתית שהחל ב-2011 מעולם לא הסתיים – הוא היה רק בדעיכה זמנית. מאז 2011 ידעה החברה הישראלית כמה מחאות גדולות: מההפגנות נגד שוד הגז, עבור בהפגנות נגד חוק הלאום, ועד המאבקים של קבוצות שונות להגנת הזכויות של האוכלוסיות המוחלשות: נכים, יוצאי אתיופיה ועוד. אחרי בחירות מארס 2020 הייתה לרגע תקווה שנתניהו יופל והמצב ישתנה. אבל אז קמה ממשלת האחדות המכונה "ממשלת חירום", והמחאה התחדשה. מאז היא רק הולכת וגדלה, ובשבועות האחרונים מתקיימות הפגנות ברחבי המדינה, מצפון ועד דרום, כמעט כל יום. הסיבות למחאה רבות ומגוונות: המדיניות הכלכלית-חברתית של הממשלה, הטיפול הכושל במצב החירום, וחוברים להם העובדים הסוציאליים, האחיות בבתי החולים, העצמאיים והמובטלים. וכל נשכה, הזעם נגד ראש הממשלה הנצמד לכיסאו למרות שלושה כתבי אישום חמורים.

"מחאת היחידים" – כך כינו אותה בתחילתה. היום כבר ברור שההמונים ברחובות נלחמים על הבית, על הזהות ועל הדמוקרטיה נגד השליט ונגד ידידיו הטייקונים. עשרות אלפים מפגינים במהלך השבוע בבלפור, בקיסריה, בכיכר רבין ובגן צ'ארלס קלור, וזאת מבלי לספור את מאות המפגינים בגשרים ובצמתים. זו מחאה עממית וספונטנית, מחאה שאין בה מנהיג אחד ואין בה מסר אחד.

ההפגנות אינן אלימות, והן מתאפיינות במיצגים תרבותיים ובמחאה סמלית. בין הדוגמאות הבולטות אפשר למנות את מיצגי הסעודה האחרונה והבסטיליה, את מחאת הנשים חשופות החזה ואת המוחים במדיטציה שקטה או בישיבה ברחוב. למרות אופי שלו זה, חותרת משטרת ירושלים לדכא את ההפגנות באלימות ובמעצרים שרירותיים, וזאת תחת שרביטו של ניצב דורון ידיד החולם על תפקיד המפכ"ל. אך נוכחות כוחות המשטרה והשימוש בכוח אלים, בפרשים ובמכת"זיות אינם מרתיעים את הצעירים, אשר מצטרפים להפגנות במספרים הולכים וגדלים.

כערכי, אין זו הפעם הראשונה שאני חווה אלימות משטרתית. אלימות זו הייתה תמיד חלק מכל הפגנה של החברה הערבית, כמו שראינו לאחרונה בהפגנות על רקע הרס בית הקברות ביפו או רצח איבד אלחלאק. כמו החרדים ויוצאי אתיופיה, אנחנו, הערבים, מורגלים היטב להיות בצד הנפגע של אלימות מדכאת מצד שומרי הסדר הקיים.

כמי שמאמין בשותפות ערבית-יהודית, כצעיר ערבי פלסטיני, אני פעיל במחאה בירושלים. אני מרגיש שיש לי סיבות הרבה למחאה נגד הממשלה המנותקת הזו: חוק הלאום שנועד לחסל את הזהות הערבית פלסטינית ואת השימוש בשפה הערבית; חוק קמיניץ המחסל את עתיד הצעיר הערבי; אי-השוויון בזכויות הלאומיות והאזרחיות; האלימות בחברה הערבית ואוזלת היד של המשטרה; והיעדר תוכנית מקיפה לצמצום פערים חברתיים-כלכליים במדינת ישראל – למען כל אזרחיה. בשבועיים האחרונים ניכר שינוי במחאה: להפגנות שהתאפיינו בעבר בקהל מבוגר יחסית זרמו צעירים וצעירות. אולם אנחנו – חברי למחאה ואני – עדיין מחכים להצטרפות רחבה של הצעירים הערבים למאבק. עבורנו, הצעירים הערבים, המאבק הנוכחי חשוב פי כמה: אנחנו האוכלוסייה שנפגעת בצורה הקשה ביותר מהמדיניות הכלכלית הניאו-

פשע שנאה של מתנחלים: הוצת מסגד באל-בירה

מתנחלים הציתו השבוע (27.7) מסגד בעיר אל-בירה הסמוכה לרמאללה. על קירותיו של המסגד רוססו כתובות נאצה, בהן: "ארץ ישראל לעם ישראל" ו"מצור לערבים ולא ליהודים". שכנים שהבחינו בנעשה הצליחו להתגבר על הלהבות ולמנוע את שריפת מבנה המסגד כולו. בתחילת השנה הוצת מסגד נוסף בירושלים וכתובות בעברית רוססו על קירותיו. באחת הכתובות על המסגד בכפר שרפאת בדרום העיר נכתב שם המאחז "קומי אורי", הסמוך להתנחלות יצהר בשטחים הפלסטיניים הכבושים, ובאחרת נכתב: "הורסים ליהודים? הורסים לאויבים".

בעקבות מעשה החבלה מסר יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה: "קבוצות 'תג מחיר' שרפו שוב מסגד. מעשה פלילי זה הוא הבן הלגיטימי של הכיבוש, והאחריות הישירה מוטלת על ממשלת ישראל. הכיבוש הארוך ביותר בתקופה המודרנית מוליד אין ספור פשעים. הדבר הדחוף ביותר הוא להגיע לפושעים, אך העיקר: לסיים את הכיבוש המזוהם". עמיתו לסיעה, ח"כ עופר כסיף, הוסיף: "מה משותף לתג שנאה הלילה באל-בירה ולניפוץ בקבוק על מפגין בירושלים במוצ"ש? כנופיות מתנחלים, כנופיות ביביסטים וכוח משטרה אלים בירושלים. שלושה אלה פועלים בהשראת נתניהו ובהוראות משרתיו".

מארגון תג מאיר, הנלחם בפשעי שנאה, נמסר: "הצתת המסגד באל-בירה מצטרפת לפגיעה במסגד בשכונת שרפאת בירושלים, שהוצת בינואר 2020, ולמסגד בגייש שבגליל שחולל בפברואר 2020". על פי נתוני תג מאיר, מאז שנת 2009 הוצתו וחוללו 60 מסגדים, כנסיות ומנזרים במדינת ישראל ובשטחים הפלסטיניים הכבושים.

חד"ש במחאה נגד נתניהו

אלפים רבים הפגינו במוצ"ש (25.7) בכיכר פריז בירושלים, מול מעון ראש הממשלה, במחאה על התנהלות ממשלת הימין במהלך משבר הקורונה ובדרישה להתפטרותו של נתניהו. לראשונה מאז החל גל המחאות, נערכה הפגנה גם מחוץ לביתו של נתניהו בקיסריה, ולמקום הגיעו מאות בני אדם. במקביל התקיימו הפגנה בפארק צ'ארלס קלור בתל אביב, וכן מחאות מקומיות על גשרים ובצמתים ברחבי הארץ. לדברי מארגני מחאת הגשרים, אלפים הגיעו לכ-250 גשרים וצמתים שבוע חמישי ברציפות. מאחורי הפגנת הגשרים עומד הארגון מחאת הדגלים השחורים.

אל ההפגנות בירושלים ובתל-אביב הצטרפו כמדי שבוע פעילי חד"ש ומק"י רבים. בין הבאים להפגנה בכיכר פריז: יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש) וח"כ עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת).

ח"כ עודה מסר: "אני משתתף בהפגנה הענקית נגד נתניהו מול ביתו בירושלים. אפשר לשבת בבית כמו כמה פרשנים ולהגיד: 'זאת הפגנת של יהודים', 'הדרישות לא ברורות והסמלים לא מייצגים אותנו'. אבל אנחנו מסרבים להיות רק פרשנים של המציאות, וחשוב לנו לפעול כדי לשנות אותה. עלינו להפוך את ההפגנות למשותפות ליהודים ולערבים עם יעדים ברורים נגד המדיניות הכלכלית ונגד נתניהו וממשלתו. אנחנו צריכים להמשיך להשתתף ולמחות בעקשנות".

ח"כ כסיף אמר בשיחה עם עיתונאים: "יש לי רק מסר אחד לנתניהו ולחיליו במשטרת ירושלים: לא תפחידו אותנו במכת"זית, לא תשברו רוחנו במעצרים. כאשר תענו אותנו, כן נרבה וכן נפרוץ". סמוך לשעה 1:30 בלילה אכן פיזרה המשטרה בכוח רב את המפגינים, תוך שימוש במכת"זיות (מכוניות התזה), ועצרה כמה מפגינים.

גל של תקיפות מפגינים אירע בשבוע האחרון בכמה מוקדים ברחבי הארץ בהם נערכה מחאה נגד נתניהו. כמה חשודים מאנשי הימין נעצרו בידי המשטרה בגין תקיפת מפגינים שמחו ברחוב בלפור בירושלים וליד הסינמטק בת"א. תקיפות מפגינים נוספות דווחו ברמת גן ובנר עם שבועותף עזה, שם נדקר אחד המפגינים בצווארו בידי תומך של נתניהו.

חברת כיל המופרטת מרמה את

המדינה ולא משלמת מיסים

ועדת הכלכלה של הכנסת קיימה השבוע (27.7) דיון מיוחד בהתחמקות של עידן עופר, תושב לונדון, הבעלים של חברת כ"ל המופרטת (ICL), מתשלומי התמלוגים שאמורה לשלם החברה עבור השימוש במשאבי ים המלח. בישיבה הוצגה העמדה הרשמית של רשות המסים לפיה חייב הקונצרן בתשלום של מאות מיליוני דולרים למדינה. רשות המסים ציינה כי עדיין קשה להעריך את הסכום במדויק, אך לפי ההערכה החוב קרוב למיליארד דולר. ICL העריכה בדיווחים שלה כי מדובר בחוב בהיקף שבין 185 ל-200 מיליון דולר בלבד, אולם פרופ' איתן ששינסקי שנכח בדיון אמר, כי הוא סבור שמדובר בסכום גבוה הרבה יותר.

הדיון נערך ביוזמת ח"כ עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת). לדברי ח"כ כסיף "כיל רימתה ומרמה את המדינה. התרגיל הוא כזה: במקום לחשב את מס רווחי היתר לפי השווי ההיסטורי של רכוש החברה, כיל מחשבת אותו לפי השווי ההוגן, המוריד את שיעור הרווחים לרמה שאינה חייבת במס". פרופ' ששינסקי אמר: "בדו"ח הוערכו נכסים בשווי של 4.6 מיליארד דולר, אחר כך עלה השווי ל-6 מיליארד דולר, ועכשיו הנכסים מוערכים בשני מיליארד שקל. זה הוויכוח". בעליה של כיל, עידן עופר, מככב במקום ה-13 ברשימת עשירי ישראל שפרסם באחרונה הירחון "דה מרקר" (ר' עמ' 7-6). הונו האישי של עופר מוערך ב-4 מיליארד דולר.

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

שביתת העו"סים: סיכום ארעי

ח"כ איימו עודה בהפגנה של העו"סים מול הכנסת (צילום: זו הדרר)

המאבק: "נכונה לנו דרך ארוכה וקשה". לכן אין להוציא מכלל אפשרות מערכה נוספת למימוש ההבטחות. הרי ממשלות מתחלפות, אבל המדיניות הניאו-ליברלית נשארת. פעילות האיגוד המקצועי להגנת זכויות העובדים לא מסתיימת לעולם, והיא חלק מהמאבק הכולל של תנועת הפועלים להעברת השליטה באמצעי הייצור מהקפיטליסטים לידי העובדות והעובדים.

פ"ג

המערכה שבתום המערכה

שביתת העובדים הסוציאליים שנמשכה יותר משבועיים הייתה ראויה מאין כמוה וצעד מתבקשת מזה זמן רב. הפרטת רבים מהשירותים החברתיים, תקצוב חסר, תת-איוש וקצבאות המקבעות עוני ואי-ביטחון תזונתי משמעותם - הפקרות, כוחנות וגידול מכוון של אי-שוויון מעמדי, מגדרי ולאומי. דרישות השובתים, החוזרות על עצמן כבר למעלה משני עשורים, שופכות אור על אופי העבודה הסוציאלית, על ייחודה בקרב המקצועות הטיפוליים ועל אוכלוסיות הפונים. כעת, במהלך משבר הקורונה, נדרשים העובדות והעובדים הסוציאליים להמשיך לעבוד כרגיל - ובשל כך מעמדם הוא במהותו מעמד של עובדים חיוניים.

כעת עולה צורך להציג שאלות גם לגבי אופיו של המאבק. האם נכון לקיים קרב מאסף שתכליתו תגובה למדיניות הקיימת, ללא דרישה לשינוי עקרוני בהתייחסות למדיניות הפרטת שירותי הרווחה בשני העשורים האחרונים? העובדים הסוציאליים נאבקים אך ורק לשימור זכויות יסוד ומשאבים בסיסיים, וזאת שעה שבמציאות נסוגה המדינה הקפיטליסטית באופן עקבי מאחריותה החברתית ומזכויות יסוד כמו זכויות עובד ותנאי שכרו. במצב זה, הדרישות הנוכחיות במאבק לקידום העבודה הסוציאלית בישראל עלולות לסכן את הסיכוי למימוש הישגים משמעותיים יותר.

על העובדים הסוציאליים לקחת חלק פעיל במאבקים החברתיים. עליהם להציב אמירה ברורה וחדה נוכח סוגיות של ניצול כלכלי ואי-שוויון חברתי, כרסום הדמוקרטיה, הפרטה, גזענות ואפליה נגד קבוצות מיעוט, לרבות האזרחים הערבים במדינה.

מנאל שלבי

לאחר 17 ימי שביתה לוחמנית, ימים גדושי הפגנות ומחאות, נחתמו בשבוע שעבר (22.7) שורה של הבנות בין איגוד העובדים הסוציאליים לבין משרד האוצר, שחלקן פורסמו בגיליון הקורס של "זו הדרך". עד לכתיבת שורות אלה טרם פורסם ההסכם החתום, והמידע ברשותנו מסתמך על הפרסומים של איגוד העובדים הסוציאליים ושל משרד האוצר.

אין ספק שאיגוד העובדות והעובדים הסוציאליים והיור"ר ענבל חרמוני הוכיחו את כוחה של הקבוצה של אלה הממונים על הטיפול החברתי במדינה. מאות הפגנות שטח ומשמרות בהשתתפות אלפי מפגינות, המגובות בסולידריות של רבים וטובים, נתנו את אותותיהן. השביתה האחרונה היא אחת מתוך עשרות צעדים שנקט האיגוד לשיפור תנאי העבודה והשירות בעשור האחרון.

כעובד סוציאלי ותיק, אני מגלה כל פעם מחדש אלפי עובדות ועובדים שאוהבים את המקצוע ומוכנים להילחם עבורו - כולל עשרות עובדות שנעצרו במהלך פעולות ישירות מול שר האוצר ישראל כ"ץ ומול שרים אחרים.

השאלה שנותרה היא: מה השגנו בתום המאבק? לא ברור אם מסמך ההבנות, שטרם הופץ וטרם נחתם, הוא הסכם קיבוצי כדת וכדין. במעט שנמסר באמצעות דף הפייסבוק נכתב: "ניצחנו בשכר - השגנו רפורמה חדשה למבנה השכר, כשהפעמה הראשונה שלו תכלול העברה של 200 מיליון שקל".

באותו דף נכתב: "ניצחנו במוגנות - לראשונה בהיסטוריה יהיה לעובדות ולעובדים הסוציאליים מערך מוגנות מלא-מלא. לא נופקר יותר בשטח ללא אמצעי הגנה. משרד האוצר יתקצב את מערך המוגנות שיגן עלינו ב-70 מיליון שקל בשנה". ועוד: "ניצחנו במענקים - כל עו"סית ועו"ס יקבלו מענק קורונה של בין 9,000 ל-11,500 שקל לכל עובד על העומסים המטורפים של התקופה האחרונה". מדובר אפוא בכאלף שקל ברוטו שיתווספו לשכר בחודשים הקרובים אבל אינם חלק מבסיס השכר. קרי: היום ישנם ומחר ייעלמו כלעומת באו. ההבדל בסכומים הוסבר בכך, שהנמוך ינתן לעובדים המועסקים בשירותי הרווחה המופרטת והגבוה - למועסקים בידי שירותי הרווחה הציבוריים. למה להפריד בין עובד לעובד, בין עובדת לעובדת?

נמסר גם: "ניצחנו בהבטחת העתיד המקצועי - הסכם השכר ישנה את פני המקצוע שלנו, וההסכם איתנו יוחרג מהסכם המסגרת הבא במשק - כשהוא יגיע. כל העובדות והעובדים הסוציאליים יקבלו הן את תוספת השכר הכללית במשק והן תוספת שכר נוספת בשביל להשלים את הרפורמה שלנו". סעיף אחרון זה די מעורפל, אבל ממנו ניתן להבין שבניגוד לשביתות הקודמות, העובדים הסוציאליים לא ממש יוחרגו מכלל העובדים במגזר הציבורי והם תלויים בהסכם כולל שלא ברור מתי ייחתם.

בסיכום, אפשר לומר שבעקבות המאבק הארוך (שלא יהיה האחרון!) שופרו תנאי העבודה של העו"סים במדרגה אחת מתוך עשרות מדרגות שיש עוד לטפס. הסיכומים מול האוצר בסבב הנוכחי הם ברובם הבטחות. אין לשכוח שהבטחות, כולל תוספת משמעותית בקצבה, ניתנו גם לארגוני הנכים ואפילו חוקקי בחוק מיוחד - אבל הן טרם בוצעו.

קולות שמחה והקלה נשמעו בשבוע שעבר בתום השביתה הארוכה. אך אצטט את דבריה של יו"ר האיגוד בתחילת

'דה מרקר' מפרסם את הדירוג השנתי של עשירי ישראל

נתניהו בשלטון טוב להון

מספרם גדל ל-121 ובידיהם 73% (!) מכלל ההון שבידי 500 העשירים. בדיקת מקורות ההון מלמדת שמדיניות ההפרטה של ממשלות הימין בראשות נתניהו היטיבה עמם מאוד. הפרטת הבנקים, התקשורת, בתי הזיקוק, קרקעות, חברות בנייה ותעשיית הנשק תרמה לגידול הונם. בקרב המיליארדרים בולטים העוסקים בארץ ובחו"ל בהיי-טק – כולל לשימוש צבאי. קבוצה נוספת הם יוצאי חבר המדינות שצברו את הונם בעקבות התמוטטות ברית המועצות בתחילת שנות ה-90 ובזכות המדיניות הניאו-ליברלית הקיצונית שהנהיגו בוריס ילצין ויורשו ולדימיר פוטין. ביניהם: רומן אברמוביץ' (11 מיליארד דולר), ויקטור וקסלברג (7 מיליארד), משה ויאצ'סלב קנטור (4.5 מיליארד), אלכסנדר משקביץ' (2.5 מיליארד), מיכאל ויצחק מירילשווילי (2 מיליארד דולר) וקולומיוסקי. אליהם יש לצרף את לאוניד נבזלין (850 מיליון) ואת בוריס קוזניץ (רבע מיליארד דולר).

לדברי עורך "דה מרקר", איתן אבראל, "אף שראש הממשלה בנימין נתניהו יושב בבית שברחוב בלפור כבר הרבה שנים, הפוליטיקאים שמקיפים אותו מתחלפים. הם באים והולכים, גם אם לעיתים מי שהלך לפתע חוזר. מיליארדרים ומולטי-מיליארדרים, לעומת זאת, כמעט תמיד נותרים ברשימות העשירים, ללא קשר למה שקורה סביבם. אם מיליונר נקלע למשבר, הוא עשוי למצוא את עצמו מחוץ למועדון ה-500, אבל למעט מקרים חריגים כמו זה של [יצחק] תשובה, זה כמעט לא קורה למיליארדרים."

מי בדיוק שולט בישראל?

מי שולט בישראל? אם נערוך משאל אקראי באחד מרחובות הערים נקבל כנראה תשובה ברורה: בישראל שולט בנימין נתניהו. רבים מהצעירים המפגינים בבלפור בשבועות האחרונים למדו בכיתה א' או בכיתה ב' כאשר נתניהו החל את כהונתו הארוכה ("ארוכה יותר מזו של בן גוריון" כפי שהוא נוהג לציין).

אבל לאבראל תשובה שונה לשאלה: "מי שולט בישראל?" לדבריו, "נתניהו מושפע מאוד ולעיתים נשלט על

הירחון הכלכלי "דה מרקר" מפרסם מדי שנה, מזה 17 שנה, את רשימת "500 העשירים בישראל". לאחרונה פורסמה הרשימה המעודכנת, אבל הפעם הפרידו העורכים בין "המיליארדרים" לבין "סתם עשירים". מיהו מיליארדר? על פי הירחון, רק 57 בעלי הון מתוך ה-500 "שוקלים" (אם להשתמש במונח האמריקאי) מעל מיליארד דולר. במקום הראשון: מרים אדלסון, אשתו של שלדון אדלסון, מידידה הקרובים של משפחת נתניהו, שהונה מוערך בכ-22 מיליארד דולר; במקום האחרון בקרב המיליארדרים: האוליגרך האוקראיני-ישראלי-קפריסאי תושב שוויץ, איגור קולומיוסקי, שהוננו מוערך "רק" בכמיליארד דולר (על קולומיוסקי ושותפו העסקי – נשיא אוקראינה וולודומיר זלנסקי – ר' גיליון 29 של "זו הדרך", תחת הכותרת "נשיא לכל אוליגרך"). ברשימת המיליארדרים ישנם לא מעט בעלי הון שעשו את כספם בחו"ל וממעטים לשהות בארץ.

עוד עולה מהרשימה של "דה מרקר" שהציונות השיגה אחד מיעדיה: ישראל הפכה למולדתם של בעלי הון יהודים, המגיעים אליה מכל פינה בעולם בהם מסתכנים עם השלטונות, או כאשר הם זקוקים למקלט מס בטוח וחוקי. יש לציין שכמעט כל בעלי ההון המתפרסמים ברשימה הם יהודים. רק שתי משפחות ערביות הסתגנו לרשימה בסוף התור, בקרבת המקום ה-500 (פחות מ-0.5%). העשירים ברובם הם גברים; אדלסון נמנית עם הנשים הבודדות ברשימת המיליארדרים. רובם גם אשכנזים; בקרב המיליארדרים, רק 15% הם יהודים מזרחים.

הון, שלטון, עולם עליון

כהונתו השנייה והארוכה של ראש הממשלה נתניהו, שהחלה במאוס 2009 ונמשכת עד ימינו, עשתה רק טוב לשכבה ההגמונית של הבורגנות הגבוהה ("המיליארדרים"). על פי נתוני "דה מרקר", ב-2009 נאמד הונם של כלל עשירי ישראל בכ-52 מיליארד דולר. מספר המיליארדרים בקרב 500 העשירים היה אז 13, ובידיהם 28% מכלל ההון. כעת, ההון שבידי כלל עשירי ישראל נאמד בכ-246 מיליארד דולר,

המחאה בבלפור והניאו-ליברליזם

אילו היו נערכות בחירות היום, המפלגה הגדולה ביותר עדיין הייתה הליכוד בראשות נתניהו, עם 32 מנדטים. כך פורסם (24.7) בחדשות 12. עם זאת, מספר המנדטים בו זוכה הליכוד לפי הסקר הנוכחי הוא הנמוך ביותר זה תקופה ארוכה. בסקר הקודם, לפני כשבועיים, זכה הליכוד ב-37 מנדטים, ואילו בסקר שקדם לו זכה הליכוד ב-40 מנדטים. המסקנה: צניחה של 8 מנדטים תוך חודש.

יש עתיד-תל"ם של לפיד ויעלון מתחזקת אף היא. המפלגה שמוביל יו"ר האופוזיציה עולה מ-15 ל-18 מנדטים וממצבת את עצמה כמפלגה השנייה בגודלה בישראל. השותף לשעבר מכחול לבן, ראש הממשלה הרורבי בני גנץ, מאבד עוד שני מנדטים בהשוואה לסקר הקודם וזוכה בנתון חד-ספרתי של 9 מנדטים בלבד.

הרשימה המשותפת שומרת על כוחה עם 15 מנדטים, ואילו ימינה בראשות נפתלי בנט מתחזקת משמעותית ומתייצבת אף היא על 15 מנדטים, ככל הנראה בעקבות הביקורת של בנט על נתניהו על רקע משבר הקורונה. מדובר בעלייה של 4 מנדטים בהשוואה לסקר הקודם. ש"ס, יהדות התורה, מרצ וישראל ביתנו של ליכרמן שומרות על כוחן פחות או יותר בהשוואה לסקר הקודם: ש"ס של דרעי עם 8 מנדטים – וגם יהדות התורה ומרצ מקבלות 8 מנדטים כל אחת. ישראל ביתנו עם 7 מנדטים לפי הסקר. יתר המפלגות המיוצגות כעת בכנסת והשותפות בממשלת הימין: העבודה, דרך ארץ, גשר (של אורלי לוי-אבקסיס) והאיחוד הלאומי – לא עוברות את אחוז החסימה.

וכיצד מעריך הציבור את תפקודו של ראש הממשלה נתניהו בטיפול במשבר הבריאות עקב מגיפת הקורונה? 58% מהנשאלים השיבו שתפקודו "בסך הכל רע", זאת לעומת 38% בלבד שהשיבו שתפקודו "בסך הכל טוב". בכל האמור בנושא הכלכלי, מצבו של נתניהו גרוע יותר: 64% השיבו שתפקודו "בסך הכל רע" (עלייה של 2% בהשוואה לסקר הקודם), לעומת 32% בלבד מכלל הנשאלים שהשיבו שתפקודו "בסך הכל טוב". גם בקרב מצביעי הימין, הרוב סבורים שתפקודו של נתניהו "בסך הכל רע" בנושא הכלכלי (53%) לעומת 44% מהם שסבורים שתפקודו "בסך הכל טוב".

מסקר זה ומסקרים דומים שפורסמו בימים האחרונים, ניתן להסיק שהמחאה עובדת. קרי: ככל שמתעצמת המחאה נגד שלטון הימין ונגד ראש הממשלה המואשם בפלילים, כך מבינות קבוצות נוספות בקרב האזרחים (כולל בימין) שממשלת נתניהו חייבת לפנות את השלטון. הקריאות החברתיות-המעמדיות ("הון, שלטון, עולם תחתון") הן אמנם חלק בלתי נפרד מהמחאה הגוברת, אולם מקריאה אידיאולוגית של דפוסי ההצבעה הנוכחיים עולה תמונה עגומה. אילו היו הבחירות נערכו היום היה הגוש המתנגד למשטר הניאו-ליברלי מונה 23 חברי כנסת בלבד – נציגי הרשימה המשותפת ומרצ. 97 חברי הכנסת הנוותרים נמנים עם המחנה האידיאולוגי הקפיטליסטי ההגמוני. בגוש השולל את הקפיטליזם מן היסוד ומציע תחתיו חברה שוויונית – הייתה ונתרה רק חד"ש.

א"ד

ידי קבוצה קטנה של אנשים, שהמכנה המשותף שלהם הוא היותם מיליארדרים".

עוד הדגיש אבריאל: "מיליארדרים הם אלה ששולטים באמת בישראל, בשותפות ובתיאום עם הדרג הנבחר". על ההבדלים בעוצמת חוגי הכורגנות הגבוהה בישראל כתב אבריאל כך: "לעומת המיליונרים, המיליארדרים שונים – הם קובעים את החוקים של עצמם". לחיזוק טענותיו הצביע העיתונאי על הקשרים המסועפים בין "הון-שלטון-עיתון": מהביביותן ("ישראל היום") שבבעלות איל ההימורים שלדון אריסון (מתומכיו המשמעותיים של הנשיא דונלד טראמפ), עבור בתיק 2000 (קשרי נתניהו עם מו"ל "ידיעות אחרונות" ארנון מוזס), וכלה בפרשת רכישת ערוץ 10 (כעת רשת 13) בידי איש העסקים הרוסי-בריטי-אמריקאי סר לן בלווטניק, שעל פי "דה מרקר" הוא "אחד המיליארדרים הבוחשים בפוליטיקה הישראלית ולו מערכת יחסים קרובה עם נתניהו".

סר בלווטניק בשירות הוד מעלתו נתניהו

ככל הידוע, בלווטניק אינו אזרח ישראלי. הוא מחזיק באזרחות של שלוש מדינות: רוסיה, ארה"ב ובריטניה, בה אף קיבל תואר אבירות מידי המלכה. אילו היה אזרח ישראלי היה בלווטניק עומד בראש רשימת בעלי ההון המקומיים ותופס את מקומה של מרים אדלסון.

על פי פרסומים בעיתונות הכלכלית הבריטית, בלווטניק הוא האיש הרביעי בעושרו בבריטניה. השבוע (25.7) הוא הציב אותו המגזין "פורבס" במקום ה-45 ברשימת עשירי העולם. הונו מוערך בכ-26 מיליארד דולר. כמו אחרים מיוצאי חבר המדינות, צבר את הונו בשנות ה-90 עם התמוטטות ברה"מ. הוא החל את עסקיו יחד עם וקסלברג (מס' 6 ברשימת המיליארדרים הישראליים), ולאחר מכן חבר יחד עמו למיכאיל פרידמן, אף הוא רוסי בעל אזרחות ישראלית שהונו מוערך כעת בכ-15 מיליארד דולר. אוליגרך זה ממוקם במקום השביעי ברשימת עשירי רוסיה, אך חרף אזרחותו הישראלית הוא לא נכלל ברשימת "דה מרקר". כאמור, בלווטניק, וקסלברג ופרידמן צברו את הונם על חורבותיה של ברית המועצות. אך בשונה משותפיו לשעבר, בלווטניק מושקע בישראל – הוא בעליהם של "כלל תעשיות" ושל ערוץ 13.

ב-2017 נחקר בלווטניק בלונדון בקשר לתיק 1000 (חקירת המתנות של בעל ההון האמריקאי-ישראלי ארנון מילצ'ין למשפחת נתניהו. מילצ'ין הוא מס' 15 ברשימת "דה מרקר"). לפי עדות בלווטניק, רכישת ערוץ 10 נעשתה לבקשת נתניהו, אשר הועברה באמצעות עד המדינה דהיום ארי הרו. בלווטניק הציג עבור רכישת הערוץ מחיר כפול ממה שהציע מתחרהו, והכספים בחלקם הועברו לידי מילצ'ין שהחזיק בבעלות חלקית בערוץ. יצוין שבלווטניק נחקר, אבל באורח פלא לא המליצה המשטרה להגיש נגדו כתב אישום. כתב האישום בפרשת 1000 אף אינו מזכיר אותו.

על פי אבריאל, התמונה העולה מהקשרים המסועפים בין ההון לשלטון (ליתר דיוק: בין ההון לנתניהו) היא זו: "המיליארדרים משפיעים על השלטון, הם משפיעים על ראש הממשלה שלפעמים ממש 'עובד' עבורם, והם דורשים ממנו ולעיתים מקבלים חוקים ותקנות שמיטיבים עם הונם". ועוד: "זו אינה תופעה חדשה. הקשר בין השלטון לבעלי ההון התקיים עוד משנות המדינה הראשונות. רבים מהמיליארדרים לדורותיהם נבנו על קשרים עם השלטון או נהנו מהם. בעשורים האחרונים, לכל ראשי הממשלות היו המיליארדרים המקורבים להם". בקפיטליזם הישראלי, נתניהו אינו יוצא דופן. הוא רק העצים את התופעה.

אפרים דויד

חיסון של העם לקורונה - לא למונופול

גם אינה נושאת בסיכונים על המצאה זו: ממשלות מתחייבות לרכוש את החיסון לפני ייצורו.

הדחיפות הרבה בפתרון האתגר העולמי של מציאת חיסון נגד הקורונה, מדרבנת כנראה מנהיגי מדינות עשירות להסתמך על רצונן הטוב של חברות התרופות ולנקוט גישה של צדקה כלפי מדינות עניות, תוך התעלמות מהחסמים שיוצרים הקניין הרוחני וצורות מונופול אחרות. נראה גם שהם מניחים שהאפשרות היחידה הקיימת היא גישה פרטית, מבוססת שוק, המופעלת ונשלטת בידי חברות התרופות. מימוש גישה זו יתגלה כטעות חמורה, כפי שהבהירו לאחרונה נשיא דרום אפריקה, סיריל רמפוסה, וראש ממשלת פקיסטן, עימראן חאן, כאשר הצטרפו ל-140 אנשי ציבור אחרים בקריאה למען "חיסון לעם".

תוכניות ההפצה הנוכחיות לחיסון האוקספורדי הן תזכורת מדאיגה למתרחש כאשר משאב ציבורי מופקד בידי חברה פרטית יחידה. למדינות מתפתחות הובטחו כ-300 מיליון מנות עד לסוף השנה – צעד ראוי, אך הוא מחוויר בהשוואה ל-400 מיליון המנות שיועברו לארה"ב ובריטניה. הולנד, איטליה, צרפת וגרמניה הבטיחו לעצמן עוד 400 מיליון מנות. האיחוד האירופי ומדינות עשירות אחרות גם הם מפלסים בכוח את דרכם לראש התור (ישראל כבר חתמה על הסכמי אספקה מועדפים עם "מודרנה" ועם "אסטר-זנקה" – א"א). מדינות רבות בעלות הכנסה בינונית לנפש, כמו אלה באמריקה הלטינית, בהן היקף ההתפרצות מפיחד, עלולות למצוא עצמן לגמרי מחוץ לסידורים הללו.

כשנשאל הווירולוג האמריקני ג'ונאס סאלק (ב-1955) מי הבעלים של הפטנט שהמציא לחיסון נגד הפוליו, השיב תשובה מפורסמת: "אין פטנט. האם אתם יכולים לרשום פטנט על השמש?". מוטב שאוניברסיטת אוקספורד תלמד מדבריו, ותפגין מנהיגות בכך שתתרום את הידע והקניין הרוחני שלה ותיענה לקריאה של ארגון הבריאות העולמי לאיגום גישה למשאבי טכנולוגיות הקורונה – כך שהטכנולוגיה והטיפולים יהיו זמינים לטובת כולם. ממשלות וקרנות צדקה, המממנות מועמדים מבטיחים לחיסונים, צריכות אף הן להתעקש שהקניין הרוחני והידע של המוצרים שהן מממנות ישתפו דרך ארגון הבריאות העולמי.

הניסיון של ארגון הבריאות העולמי לארגן מערכת גלובלית בה מקצים טיפולים באופן שוויוני הוא חיוני. יש לתמוך במאמצי ארגון הבריאות העולמי באמצעות מסגרת המציבה הקצאה שוויונית בלב כל קבלת ההחלטות – כולל הרגע בו חברות חותמות לראשונה על הסכמי מימון עם ממשלות ועם סוכנויות בריאות. אם רוצים שארגון הבריאות העולמי יצליח מול "לאומנות החיסונים" (ר' "זו הדרך" מס' 26), עלינו לעשות כל מה שאפשר כדי למקסם את ההיצע. לבד מלהתעקש על שיתוף ידע ונכסים אינטלקטואליים, על מדינות עשירות לממן בדחיפות את ההתרחבות המהירה של כושר הייצור הבטוח במדינות מתפתחות.

אסור שאסטר-זנקה וחברות אחרות ינכסו לעצמן פטנט על תרופה הנחוצה לאומות עניות בדיוק כמו לאומות עשירות. רגע יוצא דופן זה מצריך גישה הימניסטית יותר מהמשטר הנוכחי של זכויות מונופול. רק כאשר נאמץ גישה אחרת נוכל לגלות ולייצר, במהירות האפשרית, את החיסון של העם.

הלן קלארק וויני ביאנימה, "גרדיאן"

תרגום: אבישי ארליך

כדי לסיים את המגיפה, זקוק העולם לחיסון. לאחרונה הושגו תוצאות מבטיחות בניסויים מוקדמים לחיסון שפותח באוניברסיטת אוקספורד – תוצאות שרומזות, אולי, שאנחנו מתקרבים לפיתוח חיסון יעיל. נתונים שפורסמו באחרונה בכתב-העת הרפואי 'THE LANCET' מראים שהחיסון האוקספורדי ייצר נוגדנים ותאי-T בכאלף מטופלים. חברת התרופות "אסטר-זנקה" כבר קיבלה רישיון לייצור חיסון זה בתחילת 2021, בכפוף להסכמתה לייצר, בשותפות עם "מכון סרום" ההודי, מיליארד מנות עבור מדינות בעלות הכנסה נמוכה ובינונית עד סוף אותה שנה.

אולם כמות זו עדיין רחוקה מהנדרש. כדי לחסן את כולם, זקוק העולם ל-7.8 מיליארד מנות במהירות האפשרית. אם החיסון המוצלח דורש יותר ממנה אחת, או שיש לתת אותו, ככל הנראה, מדי שנה, הכמויות יהיו גבוהות עוד יותר. העולם יזדקק לאספקה כמעט קבועה של החיסון. רק במקרה כזה נוכל להשתלט על הקורונה.

לאחר שמתגלה חיסון בטוח ויעיל, המכשול היחיד לספק לאוכלוסיית העולם כמות מנות מספקת אמור להיות יכולת הייצור הגלובלית. אבל חסמים מלאכותיים אחרים עומדים בדרך. חוקי "הקניין הרוחני", המעניקים לחברות התרופות את הזכויות הבלעדיות לייצור תרופה מסוימת במהלך מספר מסוים של שנים, נועדו כביכול לתגמל השקעה וחדשנות בתרופות חדשות. בפועל, זכויות קניין רוחני אלה מנוצלות לרוב לרעה ויוצרות מונופול. במקרה של חיסון הקורונה, חוקים אלה מאיימים להגביל את ההיצע וגורמים למחסור קטלני ולעיתים מיותרים.

הענקת זכות בלעדית לחברה אחת על הידע והקניין הרוחני של חיסון נגד וירוס הקורונה, תמנע מאתנו לקבל את מיליארדי המנות שהעולם זקוק להן. שום חברה פרטית, גם אם היא מתחייבת למצוא חיסון, לא צריכה להיות בעלת מונופול על המשאב הציבורי הזה. מגיפה עולמית אינה הזמן לקצץ באופן מלאכותי את אספקת התרופה בגלל רעיונות כושלים לגבי קדושת הקניין הרוחני. אין להגביל את הייצור רק כדי לשרת את האינטרסים של תאגידי התרופות.

חשוב גם לזכור שאסטר-זנקה לא גילתה בעצמה את החיסון הזה. מיליוני דולרים של כספי משלמי-המסים הושקעו בפיתוח ובייצור של חיסון הקורונה. אסטר-זנקה קיבלה 1.2 מיליארד דולר ממשלת ארצות-הברית בלבד, ולפחות 84 מיליון ליש"ט נוספים ממשלת בריטניה. החברה

בישראל. בצד עיסוקיו הפוליטיים הרבים, הקדיש זיאד חלק חשוב של חייו לשירה ולתרבות. רבים משיריו ראו אור בעיתון "אל-אתיחאד" ובכתב העת "אל-ג'דיד". שיריו עוסקים בקשר לאדמה ובנושאים של חירות ושוויון, אחוות עמים ומעמד העובדים.

לדברי סורק בהקדמה לספר, "מעבר לעיסוקיו הפוליטיים והתרבותיים, זיאד היה יצרן של תקווה. תקווה לצדק לפלסטינים, תקווה לשלום ישראלי-פלסטיני ותקווה לחברה שוויונית". עוד הדגיש סורק: "אחד ההיבטים החשובים במרקסיזם של זיאד שטרם נחקרו הוא חילוניותו האישית והפוליטית הגמורה". "חילוקי הדעות עם מנהיגים של התנועה האסלאמית היו קשים ולעיתים אף אלימים", נכתב.

נ"ע

רחובות ללא שם תושבים ללא זהות

ועדת השמות של עיריית חיפה אישרה לאחרונה הצעה לקרוא בעיר רחוב על שמה של הזמרת והמוזיקאית המצרית אום כולת'ום (1904-1975), מהידועות ומהאהובות בעולם הערבי. הוועדה ציינה בהחלטה כי אום כולת'ום היא שם נרדף למוזיקה ערבית בכלל, ולמוזיקה המצרית בפרט. "ככזו, ראתה הוועדה לנכון לקרוא על שמה רחוב בחיפה, כעיר מעורבת, המהווה מודל לחיים משותפים בין יהודים לערבים", נמסר מעיריית חיפה.

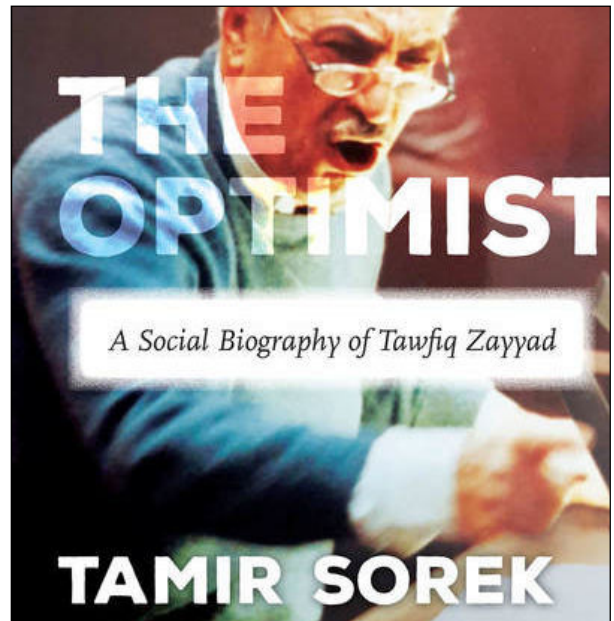
ההחלטה עוררה סערה בחוגי הימין. את ההמלצה לקרוא רחוב על שמה של אום כולת'ום העלה חבר מועצת העיר ויו"ר סיעת חד"ש במועצת העיר רג'א זעאתרה. יאיר נתניהו, בנו של ראש הממשלה בנימין נתניהו, צייץ בטוויטר: "בושה וטירוף!" ותייג את ראש העיר עינת קליש-רותם. בתגובה בירך זעאתרה על ההחלטה: "חיפה תמיד הייתה עיר שוחרת תרבות ורב-תרבותיות. אום כולת'ום הופיעה בעיר בשנות ה-30 של המאה הקודמת והייתה חלק מהסצנה העשירה של העיר שכללה עיתונים, בתי קולנוע, תיאטראות ומוסדות תרבות ממזרח וממערב".

במועצת העיר רמלה הועלתה הצעה דומה לקריאת שמות הרחובות על שם שני אמנים האהובים על תושבי העיר הערבים והיהודים כאחד: אום-כולת'ום ופריד אל-אטרש. שני הרחובות ממוקמים בעיר העתיקה (הערבית), ועד כה, למעלה משבעים שנה אחרי כיבוש העיר ב-1948, הם עדיין מחוסרי שם. אלא שגם ברמלה התגלתה התנגדות חריפה במועצת העיר בטענה שהאמנים המוזכרים אינם "מאוהבי ישראל".

בהזדמנות קודמת בה הועלתה הצעה דומה, כאשר התברר שברמלה, שהוקמה בתקופת השושלת העבאסית ושימשה כבירת המחוז, אין רחוב אחד על-שם אישיות ערבית היסטורית, שלח ראש העיר היהודי את המציעים לג'לג'וליה. כך גם בלוד ובשכונותיה הערביות של יפו, עג'מי וג'בליה – מתוך מאתיים רחובות ממערב לשדרות ירושלים ישנם רק כתיסר רחובות עם שמות ערביים.

מיפוי כל הרחובות בערים הערביות ובשכונות בערים המעורבות יגלה את אי-השוויון העמוק במתן השמות, וכך את הניסיון המתמשך למחיקת הזהות וההיסטוריה הפלסטינית. המערכה הציבורית נגד ניסיון זה חייבת להימשך.

דן יהב

פורסמה בהוצאת סטנפורד היוקרית

ביוגרפיה של תופיק זיאד

תחת הכותרת "האופטימיסט – ביוגרפיה חברתית של תופיק זיאד", פרסם באחרונה החוקר תמיר סורק, המלמד באוניברסיטת פנסילבניה, ביוגרפיה מקיפה של המנהיג הקומוניסטי, המשורר וראש עיריית נצרת המנוח. הספר ראה אור בהוצאת אוניברסיטת סטנפורד היוקרית.

זיאד (1929-1994) כיהן בכנסת כ-18 שנה, עד למותו הטראגי בתאונת דרכים בדרכו לפגישה עם המנהיג הפלסטיני יאסר ערפאת. כמו כן, מילא זיאד את תפקיד ראש עיריית נצרת בשנים 1975-1994.

סורק מתאר בספר את תחנות חייו של זיאד, שנולד בנצרת במשפחת עובדי אדמה ועבד בתקופת לימודיו בבית הספר התיכון כדי לסייע בפרנסת המשפחה. במהלך אותן שנים הצטרף לנוער הקומוניסטי, וב-1954 נבחר לראשונה למועצת העיר נצרת.

בסוף 1955 נשפט ל-40 ימי מאסר על הפגנה. במהלך שהותו בכלא נאבק למען הזכויות שלו ושל אסירים אחרים. בסוף אפריל 1958 נעצר שוב, יחד עם ההנהגה הקומוניסטית בנצרת, לקראת הפגנת ה-1 במאי שאת קיומה אסר הממשל הצבאי. בבחירות שהתקיימו בדצמבר 1970 עמד בראשות רשימת מק"י במועצת העיר. לאחר הבחירות, בהן זכתה המפלגה בשבעה מתוך 17 מושבים במועצה, ניסה זיאד להקים קואליציה אך נכשל. ב-9 בדצמבר 1975 נבחר לראשות עיריית נצרת, כשהוא עומד בראש חזית נצרת הדמוקרטית.

מאז נבחר לראשונה, זכה זיאד בראשות העיר פעם אחר פעם – לרבות בבחירות האחרונות שהתקיימו לפני מותו, בהן קיבל את תמיכתם של יותר מ-60%. לזיאד היה תפקיד מרכזי במחאות "יום האדמה" ב-30 במארס 1976.

המחבר עוסק גם בתופיק זיאד איש הספר והמשורר, שהיה אחד המשוררים הבולטים בקרב האזרחים הערבים-פלסטינים

נגד דיכוי והסתה

אליו יש לו זיקה פוליטית וחוקתית הדוקה; השר לביטחון הפנים מסרב להפנים את העובדה שאמנם הוא אחראי מיניסטריאלית על המשטרה, אך אין הוא המפקד העליון של המשטרה.

בתגובה לחשיפת המידע לגבי השר אוחנה, ביום שלישי (28.7) השתתפו יותר מאלף איש בהפגנה מול ביתו בתל אביב (ר' עמ' 4). המארגנים מסרו: "הנאשם ושלוחיו מנסים כל דרך לעצור את המחאה. אחרי שנחשפה המזימה של שר המשטרה לסכל את המחאה האזרחית – מגיעה המחאה אליה הביתה!"

סדרת מפגשי קריאה מקוונים:

האסטרטגיה הסוציאליסטית בימינו

סניף ת"א של המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י) מקיים שורה של מפגשים מקוונים בנושא אסטרטגיה סוציאליסטית במאה ה-21. הדיונים עוסקים במאמר "מעמד, מפלגה והאתגר של שינוי המדינה" מאת ליאו פאניץ' וסם גינדין וסביב פרקים מהספר "האסטרטגיה הסוציאליסטית בימינו" אשר תורגמו לעברית בידי חברי הסניף. בסדרה יתקיימו שלושה מפגשים – שני מפגשי קריאה ב-28.7 וב-4.8, ומפגש סיכום בהשתתפות פאניץ' עצמו ב-11.8.

בספרם "האסטרטגיה הסוציאליסטית בימינו" (2020) מנתחים פאניץ', גינדין וסטיב מאהר את הניסיונות של מפלגת סיריזה ביוון, של ג'רמי קורבין בבריטניה ושל ברני סנדרס בארה"ב לבנות אלטרנטיבה סוציאליסטית למשטר הקיים.

פאניץ' הוא הוגה מרקסיסטי קנדי, דמות מובילה בתיאוריה ובפוליטיקה המרקסיסטיות, והעורך הראשי של השנתון המרקסיסטי המשפיע "סושיאליסט רגיסטר". בין ספריו: "סופו של הסוציאליזם הפרלמנטרי" (2001), "ההתחדשות הסוציאליסטית" (2008), "הקפיטליזם הגלובלי" (2012) ו"האסטרטגיה הסוציאליסטית בימינו" (2020).

ההרשמה למפגשים - בעמוד הפייסבוק של מק"י תל אביב.

גל חד"ש - הפודקאסט של חד"ש תל אביב

פרק 14 - פרויקט בן יהודה: על אמנות, קהילה ועיר,

בהשתתפות האוצרת **הדס קידר**

הפודקאסט זמין להאזנה ביוטיוב, בספוטיפיי, באפל מיוזיק,

בגוגל פודקאסט ובמיקס קלאוד

"זו הדרך"

בכל הפגנה ובכל משמרת

"זו הדרך" מופץ במחאות הנערכות מדי שבוע

ברחבי הארץ. אלפים נחשפים למסריו בדבר שוויון ושלוש. כדי להרחיב את מעגל הקוראים, נחוצים מפיצות ומפיצים נוספים, בייחוד במשמרות הנערכות בגשרים ובצמתים.

המוכנים להתנדב למשימה - הירשמו בבקשה (שם,

טלפון) בדוא"ל:

zohaderekh@gmail.com

חרף אלימות המשטרה הגוברת ועשרות המעצרים שמבצעת המשטרה בהפגנות, נמשכת מחאת האלפים ליד מעון ראש הממשלה בירושלים. נוסף על הדיכוי הכוחני באמצעות מעצרים, פרשים ומכת"זיות, עוקבת המשטרה אחר פרסומים ברשתות החברתיות בניסיון לאתר את מובילי המחאה ולהבין כיצד ככוונתם לפעול.

לפי ידיעה שפרסמה הכתבת הדס שטייף בגל"צ, בחן השר לביטחון פנים אוחנה אפשרויות מנהליות ומשפטיות שונות לאיסור ההפגנה בכלפור או להרחקתה למקום אחר. לדברי האגודה לזכויות האזרח "מדובר בשיבוש מערכות חמור – שר שקורא למשטרה להגביל את הזכות החוקתית להפגין ובמיוחד להגבילה בהקשר של הפגנות נגד ראש הממשלה

הפגנה להצלת מרכז

מאיר הוף בתל אביב

כמאה אנשים הגיעו ביום חמישי (23.7) בערב לרחבת מוזיאון תל אביב על מנת למחות נגד כוונת עיריית תל אביב-יפו והנהלת המוזיאון לסגור את מרכז מאיר הוף לחינוך לאמנות. במקום התקיימו סדנת ציור פתוחה והפגנה שמשכה אליה בוגרי מגמת אמנות בבית הספר מקיף א' בעיר, אשר פועלת במרכז מאיר הוף, וכן קהל של חובבי ושוחרי תרבות, אשר חלקם לקח חלק בחוגי האמנות השונים שהתקיימו במרכז. למחאה הצטרפו פעילים בסניף תל אביב של המפלגה הקומוניסטית הישראלית.

על ההחלטה לסגור את מרכז מאיר הוף לחינוך לאמנות נתבשרו עשרות עובדי המרכז בראשית חודש זה, בשיחת זום, בה נמסר להם כי על רקע משבר הקורונה הוחלט על הסגירה. החלטה זו מותירה למעלה מ-40 עובדים המועסקים במקום, ברובם כמורי קבלן ממסגרות שונות, במצב בו עתידם לוט בערפל.

שי עבאדי, מורה במרכז, אמר בנאום שחתם את ההפגנה: "אנחנו יודעים שבמשך שנים רבות העירייה רוצה מאוד ליטול חזרה את הבניין הזה [ברחוב דובנוב, א"א], אם עבור גנים או אם עבור בית ספר. אפשר שהמטרות הן לגיטימיות, אבל הבעיה שאין איזו אלטרנטיבה. כרגע מדברים על מעבר הסדנאות לתוך המוזיאון, תהליך שבשלב הזה ממש לא אפשרי [...] זה תהליך מאוד מאוד ארוך, שדורש תקצוב רב שכרגע כלל אין אותו". למרות המחאה הציבורית, ולמרות הקשיים באלטרנטיבות המוצעות מטעם העירייה, עליהן הצביעו עובדי המרכז, מתעקשת נכון לרגע זה עיריית ת"א-יפו ובראשה רון חולדאי לסגור את המרכז בטיעון של אילוצי תקציב עקב משבר הקורונה. רבים ציינו כי טענה זו נראית נוחה להפליא עבור העירייה, שכאמור שואפת זה שנים החזיר לידיה את מרכז מאיר הוף. מאבק ציבורי מוצלח נגד כוונה זו התקיים ב-2015.

אדם אלי